

דומשגיה

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור, ולכל דורש ברבים

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד וזהבה שיחיו'

גיליון מס' 130

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

פרשת פקודי תשפ"ד

עניין של חינוך

גמילות חסדים היא הרגל המחזיקה את העולם

מסופר על רבה של העיר פראג, רבי יחזקאל לנדאו בעל ה"נודע ביהודה", ששם דגש מיוחד על כך שבני קהילתו יעסקו במצוות גמילות חסדים. הוא היה דורש בתוקף מבעלי הבתים שיעסקו בגמילות חסדים הן בגופם והן בממונם. אולם לדאבון ליבו נוכח לדעת שאין הציבור שש לקיים את המצווה כהלכתה, ואף נוהג בה בזלזול. מה עשה? נכנס לשיבה, ששכנה בבית הכנסת הגדול בפראג ובה היה נותן שיעור מידי יום ביומו, סגר את הגמרא ויצא לטייל בשוק המרכזי של העיר. הדבר הפליא את אנשי העיר, שהרי מעולם לא נראה רבם מטייל להנאתו ברחובה של עיר. פנו אליו ושאלו: "רבינו, מה קרה?" אמר להם: "שולחן העומד על שלוש רגליים בדרך כלל, אם חסרה בו רגל אחת עדיין אפשר להעמידו בזווית מסויימת בתכנון מדוקדק ולהחזיקו על שתי רגליים רחבות ובריאות. אך אם גם אחת מן השתיים הנותרות שבורה ורופפת, שוב אין אפשרות להשתמש בשולחן אלא אם כן יעשו אחת מן השתיים: או שיתקנו את הרגל הרעועה או שיסירו גם את הרגל האחרונה, וכך יהיה אפשר לנצלו לכל הפחות כמגש". המשיך הרב ואמר: "העולם שלנו עומד על שלוש רגליים. רגל העבודה היא עבודת הקורבנות בבית המקדש. רגל זו אינה קיימת, כי אין לנו בית מקדש בעוונותינו. נשארו לנו רק שתי רגליים – התורה וגמילות החסדים. אולם אם אינכם מוכנים להחזיק את הרגל השנייה של גמילות החסדים ואתם מניחים לה להישמט ולפול, אם כן נשארה רק התורה, דהיינו נשארו כאן בעיר רק התלמידים שלי והשיעורים שאני אומר בישיבה. אלא שעל רגל אחת בלבד אין העולם יכול לעמוד, ולכן אם אינכם נוטלים לידיכם את האפשרות הראשונה ומתקנים את הרגל השנייה הרופפת, דהיינו את מילות החסדים, אזי אין לי ברירה ואני פועל לפי האפשרות האחרת. אני מסיר גם את הרגל הראשונה, שהיא התורה, וכך עולמנו יישען על הארץ ללא יכולת עמידה חלילה". כך פקח הרב את עיניהם ופתח את לבבם לגמילות חסדים. (אבות ישראל)

בברכת שבת שלום - מערכת שיעורי לב ארי

פְּנִינִים מִשְׁלַחַן מַלְכִים

"עולם ראשון דומה למלך, שהכול שואליו בשלומו ומתאווין הכול לראותו ומחבקין ומנשקין אותו, מפני שהוא בן שנה. עולם שני דומה לחזיר, שהוא שוגש באשפות, כך הוולד שוגש בצואה כשהוא בן שנתיים. עולם שלישי דומה לגדי, שהוא מרקד לכאן ולכאן במרעה טוב לפני אימו, כך התינוק מתענג לפני אביו ואימו ומרקד לכאן ולכאן ומשחק והכול שמחים בו" (תנחומא פרשת פקודי סימן ג).

סח המגיד רבי יעקב גלינסקי זצ"ל בספרו 'והגדת': כשהייתי עוד בפולניה, סיפרו סיפור. בפולניה הגויים עבדו קשה בעבור כמה מטבעות ליום, שאבו מים וחטבו עצים. היו גויים רבים שעבדו בבתי של יהודים עד שידעו היטב את שפת האידיש. ערב אחד, בסיום יום עבודה מפרך, חלף אחד מאותם גויים ליד בית הכנסת של היהודים וראה יהודי עני ממכרו עומד ליד בית הכנסת לקבץ נדבות ובידו גרושים רבים, חופן מלא מטבעות. הוא התקרב, הציץ בכף ידו ושאל: "כמה יש לך ביד?" "שלושה זלוטי", השיב היהודי. בערך כמו שלושה שקלים. "איך הרווחת כל כך הרבה?" שאל הגוי, והעני השיב לו: "היהודים כולם חולפים בסמוך אליי, בין מנחה למעריב. כשלוש מאות יהודים נכנסים לבית הכנסת, וכיוון שיהודים הם רחמנים בני רחמנים, צריך רק לצעוק: "יהודים, תנו נדבה!" והם זורקים מטבע כל שהוא. כך מתאספים כשלוש מאות גרושים..." אמר הגוי לעצמו: "וכי אני משוגע, ללכת לעבוד בשביל עשרה שקלים ליום שלם?! ממחר אני נעמד ליד בית הכנסת של היהודים ומבקש נדבות". בסדר. למחרת הוא ישן כל היום והתעורר לקראת ערב. מיהר לרחבת בית הכנסת הגדול והחל לצעוק באידיש: "יהודים רחמנים, תנו נדבה לעני". טוב מאוד. היהודים ראו עני – נתנו נדבה. גרוש ועוד חצי גרוש ועוד גרוש... הוא אסף הרבה, אלא שליבו לא היה שמח. מדוע? כי בצידה השני של רחבת בית הכנסת ישב עני אחר, והוא הבחין כי נתנו לידיו אפילו עשרה גרוש בבת אחת. לאחר תפילת ערבית, כאשר הקהל הלך לביתו, שאל הגוי את אותו עני: "אולי תגלה לי את הסוד, למה לך נותנים גם עשרה גרוש ולי לא?" "הסביר לו העני: "שמע נא, אני גר צדק, וליהודים יש סימפתיה מיוחדת לגרי צדק, לכן הם נותנים יותר". למחרת בא העני הגוי וצעק, באידיש כמובן: "יהודים רחמנים, רחמו על עני גר צדק". ואכן נתנו לו בעין יפה. הכול טוב ויפה, אבל עינו צדה עני אחר שישב על כיסא צדדי, ולו נתנו עשרים גרוש בפעם אחת, ולפעמים אפילו חצי לירה... לאחר מעריב ניגש הגוי לאותו יהודי עני ושאלו בלחש: "למה לך נותנים יותר?" השיב לו העני: "אני נכד של הבעל שם טוב, והיות שאני נכד של צדיקים נותנים לי יותר". למחרת הגיע הגוי מוקדם והחל לצעוק: "רבותי, תנו נדבה לעני גר צדק, נכד של הבעל שם טוב..." ואז כבר לא קיבל אפילו גרוש אחד... צעק וצעק, והעוברים והשבים חלפו על פניו בחיוך. הוא לא הבין את הסתירה שבדבריו: או שאתה נכד של הבעל שם טוב או שאתה גר צדק. ראש של גוי. זו גם הבעיה שלנו לפעמים. אנו חיים חיי סתירה, ולכן חינוך הילדים לא הולך כל כך. נורא ואיום. יש אדם שלא החליט מה הוא – צדיק או לא צדיק, מדקדק במצוות או מזלזל במצוות, נכד של הבעל שם טוב או גר צדק. עדיין לא ברור לו מה תעודת הזהות שלו, וכאשר הורה נכשל בדבר זה קשה לו לחנך את ילדיו. בקריאת שמע אנו אומרים: "וְשִׁנְנָתָם לְבָנָיִךָ וְדַבַּרְתָּ בָם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְיָשְׁבְּתְךָ וּבְיָשְׁבְּתְךָ וּבְיָשְׁבְּתְךָ וּבְיָשְׁבְּתְךָ...". בא החתם סופר ושואל שאלה: היה צריך להיות כתוב "ושיננתם לבניך ודיברו בם", שהרי מדברים על הילדים! תשנן לבניך, והם ידברו בם בשבתם בביתם ובלכתם בדרך. אומר החתם סופר: "וְשִׁנְנָתָם לְבָנָיִךָ" – אם רצונך שהילדים ילמדו, אם אתה רוצה לקיים בשלימות "וְשִׁנְנָתָם לְבָנָיִךָ", תלמד אתה ותיתן להם דוגמה אישית. "וְדַבַּרְתָּ בָם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְיָשְׁבְּתְךָ וּבְיָשְׁבְּתְךָ וּבְיָשְׁבְּתְךָ...". כאשר צאצאיך יראו אבא שבמקום לנוח לאחר יום קשה רץ לבית הכנסת ללמוד ולקבוע עיתים לתורה, הם ידעו שכדאי לשבור את היצר כפי שאבא שובר את יצר העייפות. אבל אם אבא מקיים את הפסוק: "מְגִיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב חֲקִיו וּמְשֻׁפְּטָיו לְיִשְׂרָאֵל" והוא "לא עֲשָׂה כֵן"... מה כבר אפשר לצפות מהילדים?

מעשה שהיה...

צדיק גוזר!

ספורים על רבנו האדמו"ר הרב אורי הכהן מסאמבור זי"א

הילולא דצדיקייא

הילולת כ"ק

האדמו"ר הרב

אורי הכהן

יאללעס

מסאמבור זצ"ל

(א' אדר ב')

האדמו"ר הרב אורי הכהן יאללעס מסאמבור- נולד ב-כ"ד אייר ה'תקצ"ב בללוב שבגליציה. לאביו המקובל ר' אפרים צבי זי"א (מגדולי תלמידי האדמו"ר הרב אורי קלוגהויפט - השרף מסקטליסק). ולאמו: מרת חוה לאה ע"ה. נקרא על שם רבו של אביו, האדמו"ר הרב אורי קלוגהויפט. משחר ילדותו היה מתמיד עצום וכן התברך, בכישרונות עצומים. כשנעשה בר-מצווה בשנת ה'תרי"ה עמד למבחן בפני הגאון ר' יוסף שאול הלוי נתנון שקיבלו כתלמיד בשיעורי ההלכה והיה לומד 16 שעות מדי יום ביומו. בשנת ה'תרי"ח כשהתנהלו קרבות עזים בעיר לבוב, לדכא את מרד הפולנים נגד שלטון האוסטרים, וקול צחצוחי חרבות נשמע ברחובות העיר, מסר רבינו את נפשו ולא החסיר ללכת יום יום לבית מורו ללמוד את שיעורו הקבוע, בהפטירו כי על לימוד התורה יש למסור הנפש. בגיל 18 הוסמך להוראה. לאחר נישואיו אכל בבית- חותנו. לאחר מספר שנים נפטר חותנו ורבינו סבל מעוני, והיה מדוכה בייסורים. בהמשך הפך להיות מלמד דרדקי לבניו של הרה"ח מרדכי וקסלר (מנגידי העיר קאמרנא). בין השנים ה'תרי"ט-ה'תרי"א הסתופף בצל הרה"ק רבי שלום רוקח מבעלזא זצ"ל. לאחר הסתלקותו הסתופף אצל הרה"ק רבי אברהם ברנדויין מסטרטין. קודם הסתלקות רבו ב-גי' טבת ה'תרכ"ה הכתירו רבו לרבי ומנהיג אולם לאחר הסתלקות רבו הסתופף בצל הרה"ק רבי אברהם יעקב פרידמן מסאדיגורא, שציווה עליו בשנת ה'תרל"ח שיעבור לגור בעיר סאמבור ושם ישמש כאדמו"ר ואכן רבינו שימש באדמו"רות במשך לייב שנים. מעולם לא לנה אצלו פרוטה בלילה. גם בעת הדוחק לווה מאחרים ופיזר לצדקה. בעל רוח-הקודש. זכה לגילוי אליהו הנביא. רבים פנו אליו ונושעו. בשנותיו האחרונות נחלש מאוד ועיניו כהו ונעשה סגי נהור. למרות מצבו, לקח מלמד, שילמד עימו וזכה לסיים את השי"ס בזקנותו לבד עוד שבע פעמים. נפטר בשבת קודש פרשת ויקהל פקודי- שקלים, א' אדר ב' ה'תר"ע ציונו בסאמבור. חי כ-78 שנים. בנו, רבי יהודה צבי זי"א מילא את מקומו. ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו העצומה תגן עלינו אמן.

רבנו סבל מכאובים גדולים בְּעֵינַיִם, וּבָא לְלַמְבָּרַג לְהִתְרַפֵּא אֶצֶל רוֹפֵא עֵינַיִם מְפָרָס. הָרוֹפֵא בְּדַק אֶת עֵינָיו וְנָתַן לוֹ תְּרוּפּוֹת שֶׁעָזְרוּ לוֹ לְהַחֲלִים. כְּשֶׁבִקֵּשׁ לְשָׁלֵם לוֹ, סָרַב הָרוֹפֵא לְקַחַת כֶּסֶף, וְנִמְוִקוּ עִמּוֹ, שְׂאִינוֹ מְקַבֵּל שְׂכָר רוֹפֵא מְרַבָּנִים. רַבְּנוֹ הִתְרַעַם עַל כֵּן, כִּי אָמְרוּ חַז"ל (ב"ק פח.). "אִסְיָא דְמִגֵּן בְּמִגֵּן - מִגֵּן שְׂוִי (רוֹפֵא שֶׁל חֲנָם- שְׂוִה חֲנָם. כְּלוּמַר, דְּבַר שֶׁנִּתְּן בְּחֲנָם, לֹא שְׂוִה כְּלוּם), וּבְסִירוּבוֹ שֶׁל הָרוֹפֵא הוּא מְבַטֵּל אֶת הָאִמּוֹן בּוֹ. מִשְׁעַמַּד הָרוֹפֵא בְּסִירוּבוֹ, פָּנָה אֵלָיו רַבְּנוֹ וְאָמַר לוֹ: "אִם תִּסְפִּים לְהַצְעָתִי, דַּע לְךָ, שֶׁבִּיּוֹם פְּטִירְתִּי אֶשָּׂא אוֹתָךְ עַל שְׂכָמִי אֶל שַׁעַר גֵּן עֵדֶן, וְתִנְצֵל מִדִּינָה שֶׁל גֵּיהֵנוֹם". הָרוֹפֵא שֶׁהָיָה מְקַטְנֵי אִמּוּנָה לֹא שָׁם יָב לְדַבְּרָיו, וּבְחִיּוֹד קַל נִעְנָה לְהַצְעָתוֹ. וְהֵינָה קָרָה דְּבַר, שֶׁהִפְתִּיעַ אֶת כָּל אֲנָשֵׁי לַמְּבָרַג, בְּאוֹתוֹ יוֹם וּבְאוֹתָהּ שַׁעַה שֶׁנִּפְטַר רַבְּנוֹ- מֵת גַּם הָרוֹפֵא וְקָבְרוּ אֶת שְׁנֵיהֶם בְּיוֹם אֶחָד. מֵאַרְעֵ זֶה הָיָה לְשִׂיחָה יָמִים רַבִּים וּדְמוּתוֹ שֶׁל רַבְּנוֹ הִתְקַדְּשָׁה בְּעֵינֵי הַצְּבוּר וְשִׁמְשָׁה כְּסִמֵּל שֶׁל אִישׁ קְדוֹשׁ וְטָהוֹר עוֹשֶׂה פְּלָאוֹת.

פַּעַם אַחַת נָסַע אֵלָיו חֲסִיד אֶחָד מֵאַחַת הָעִירוֹת וּבִזְדוֹ קוֹיטֵל אָרוֹךְ שֶׁהֵבִיא בְּשִׁלְיחוֹתָם שֶׁל כָּל בְּנֵי הָעִירָה, עִם כָּל שְׂמוֹתֵיהֶם וּבִקְשׁוֹתֵיהֶם. בְּהִגִּיעַ הַקּוֹיטֵל לִיד רַבְּנוֹ סָלְקָה לְצַדִּדִּין בְּאָמְרוֹ: "הֵבֵאתָ לִי פֶתֶק מִבֵּר מִיָּנֹן". בְּדָקוֹ וּמְצָאוֹ, שָׂאָכוּ כֵּן הָיָה שְׂאוֹתוֹ אָדָם מֵהָעִירָה נִפְטַר בְּיָנִתִים.

בְּעִיר מִיִּשְׁינֵעַ שֶׁבְּגִלְצִיָּא הִמְעַרְבִית הָיָה יְהוּדֵי בְּשֵׁם הָרַב הַחֲסִיד רַבִּי חַיִּים שְׂאוּל הַאֲלָצֵעַר ע"ה, וְאֶחָד מִבְּנָיו הָיָה כְּבָר בֶּן שְׁלוֹשׁ שָׁנַיִם, וְעַדִּין לֹא פָתַח פִּיו לְדַבֵּר. הוֹרְיוּ הָיוּ מְדַאָּגִים, וְהָאֵב ר' חַיִּים שְׂאוּל הִזְכִּיר אֶת הַבֶּן בְּפָנָיו הַצְּדִיק רַבִּי אֹרִי מְסַאֲמָבוֹר זי"ע, הָרַבִּי הִרְגִיעוֹ בְּהִבְטָחָה שְׁעוֹד מְעַט וְהִילָד יִתְחִיל לְדַבֵּר, וְכֵן הָיָה שֶׁכְּעָבוֹר יוֹמֵיִם בְּלִבָּד הִתְחִיל הִילָד לְהִרְאוֹת סִימְנֵי דְבוּר, עַד שֶׁהִתְפַּתַּח וְדַבֵּר כְּאֶחָד הִילָדִים. (מתוך העלון פניני הצדיקים בשינויים קלים).